

**Repere metodologice
pentru aplicarea curriculumului la clasa a XI-a
ciclul inferior al liceului
în anul școlar 2023-2024**

Disciplina: Geografie

BUCUREȘTI, 2023

Notă: Prezentul document se aplică la toate clasele a XI - a de liceu tehnologic special, indiferent de domeniul de pregătire profesională.

I. INTRODUCERE

Reperete metodologice au ca scop facilitarea demersului didactic din învățământul liceal tehnologic special din anul școlar 2023-2024, pentru a elimina sau a reduce decalajele create, între curriculumul scris (materializat în programa școlară) și cel implementat (aplicarea programei), având în vedere faptul că aceste decalaje au consecințe directe asupra curriculumului realizat (achizițiile elevilor).

Ciclul inferior al liceului tehnologic special presupune parcurgerea în trei ani școlari a conținuturilor din clasa a IX-a și a X-a învățământ de masă, drept care le revine profesorilor libertatea și responsabilitatea de a organiza distribuția temelor pe parcursul celor trei ani școlari astfel încât, până la sfârșitul ciclului inferior al liceului, elevii să dobândească competențele specifice cel puțin la nivel minimal.

În anul școlar 2023 – 2024, **elevii din clasa a XI-a, învățământ liceal tehnologic special** vor studia după **programa de geografie de clasa a X-a pentru învățământul liceal tehnologic de masă**. Astfel, acest model de proiectare, asociază competențelor specifice conținuturi organizate în 5 domenii: Resursele naturale; Agricultura; Industria; Serviciile și Ansamblurile economice și geopolitice ale lumii. Acest model reprezintă un avantaj în privința proiectării didactice pentru continuarea ciclului educațional.

În procesul de aplicare a curriculumului la disciplina Geografie, la clasa a XI-a învățământ liceal tehnologic special, se va ține cont de următoarele elemente:

- structura sistemului de învățământ liceal din România;
  - consultarea programei școlare în vigoare pentru clasa a –X-a, disciplina Geografie (conf. O.M.E.C. nr. 4598/09.08.2004);
  - reperele impuse prin planurile cadru de învățământ în vigoare;
  - centrarea pe formarea/dezvoltarea de competențe ale elevului, ca subiect al activității de predare-învățare-evaluare;
  - documentele europene privind achiziționarea competențelor cheie în cadrul învățământului obligatoriu:
- Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018/C 189/01);
- Cadrul European al Calificărilor: în sprijinul învățării, muncii și mobilității transnaționale;
- necesitatea de a oferi prin curriculum un răspuns mult mai adecvat cerințelor sociale, exprimat în termeni de achiziții finale ușor evaluabile la disciplina Geografie, care să asigure inserția pe piața muncii , cât și integrarea în societate a viitorilor absolvenți ai ciclului inferior al liceului tehnologic special.

Programa corespunzătoare disciplinei Geografie, învățământ liceal tehnologic special, conform Planului cadru de învățământ pentru învățământul special, clasele IX – XI, ciclul inferior al liceului filiera tehnologică, aprobat prin Ordinul MECI nr. 3414/16.03.2009, are alocată 1 oră/săptămână în trunchiul comun (TC), pentru fiecare an de studiu.

Prin elementele de Geografie umană, programa școlară determină înțelegerea părții umane (socio-economice) a mediului înconjurător, ca o continuare a suportului fizic al acestuia și realizează o legătură cu științele sociale, evidențiind vocația acestei discipline ca știință a naturii și a societății.

Programa școlară de geografie pentru clasa a X-a este centrată pe atingerea unui sistem de competențe generale și specifice asumate, comune sau corelate cu alte competențe din aria curriculară „Om și societate” (proprii disciplinelor școlare din această arie) și cu sistemul de competențe – cheie sugerat de Comisia Europeană.

II. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ

În scopul **proiectării unui parcurs educațional ținut pe nevoile de învățare ale elevilor** se recomandă:

- analiza programei școlare pentru clasa a X-a – disciplina Geografie;
- la începutul anului școlar este necesară realizarea unei evaluări inițiale temeinice și ajustarea planificării inițiale pe baza rezultatelor evaluării;
- proiectarea evaluării inițiale ca reper în identificarea nivelului de dezvoltare a competențelor elevilor;
- stabilirea competențelor minimale pe care orice elev trebuie să le realizeze și poate extinde sfera acestora, în funcție de specificul clasei și de performanțele elevilor;
- adaptarea conținuturilor la specificul psihoindividual al elevilor având în vedere atât aspectul cantitativ cât și aspectul calitativ;
- adaptarea strategiilor didactice având în vedere mărimea și gradul de dificultate al sarcinii, metodele de predare (metode de învățare prin cooperare, metode activ -participative, jocul didactic), materialul didactic (intuitiv), timpul de lucru alocat, nivelul de sprijin;
- adaptarea procesului de evaluare, având în vedere ca finalitate dezvoltarea unor capacități și abilități cerute de operarea cu terminologia, relațiile, procesele și fenomenele din domeniul Geografiei etc.;
- proiectarea activităților de învățare prin care se va facilita remediarea conținuturilor învățării, ca urmare a evaluării inițiale;
- proiectarea activităților de învățare din perspectiva accesului la mediul online (sincron/asincron) și la noile tehnologii;
- proiectarea unor activități de învățare care se adresează elevilor din familii dezavantajate.

Competențele generale (CG) pentru liceu/învățământ profesional:

1. Utilizarea corectă a terminologiei specifice pentru explicarea mediului geografic utilizând limbaje diferite
2. Raportarea elementelor semnificative din societate, știință și tehnologie la mediul înconjurător ca întreg și sistemele sale componente.
3. Integrarea aspectelor din natură și societate într-o structură obiectivă (mediul înconjurător) și o disciplină de sinteză (geografia).
4. Relaționarea elementelor și fenomenelor din realitate (natură și societate) cu reprezentările lor cartografice, grafice, pe imagini satelitare sau modele.
5. Dobândirea unor priceperi, deprinderi, metode și tehnici generale de învățare (inclusiv TIC) care să faciliteze o pregătire permanentă asumată.
6. Dobândirea unor competențe sociale, interpersonale, interculturale, civice și antreprenoriale pe baza studierii geografiei.

Competențe specifice :

- 1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații referitoare la geografie politică;
- 1.2. Argumentarea unui demers explicativ;
- 1.3. Utilizarea unor elemente terminologice minime din limbile străine;
- 3.2. Sesizarea unor succesiuni în evoluția așezărilor;
- 4.1. Citirea și interpretarea informațiilor grafice și cartografice de geografie umană;
- 4.2. Operarea cu simboluri, semne și convenții;

- 4.4. Trecerea de la o scară la alta;
- 4.5. Construirea unui text structurat utilizând o informație cartografică sau grafică;
- 4.6. Descrierea și explicarea faptelor observate pe teren sau identificate pe modele;
- 5.3. Utilizarea unor metode de analiză directă sau mediată a așezărilor umane;
- 5.4. Utilizarea unor metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice, pentru analiza unor elemente referitoare la resurse, agricultură, industrie și servicii;
- 5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în investigarea mediului geografic;
- 5.6. Aplicarea modalităților de analiză pe elemente simple, sisteme, succesiuni;

Conținuturi (teme) :

Geografie economică

A. Resursele naturale

- Resursele extraatmosferice și ale atmosferei
- Resursele litosferei
- Resursele hidrosferei
- Resursele biosferei

B. Agricultura

- Evoluția în timp și spațiu a practicilor agricole
- Tipuri și structuri teritoriale agricole
- Regiuni și peisaje agricole

C. Industria

- Evoluția activităților industriale
- Industria energiei electrice
- Regiunile industriale
- Studiu de caz: analiza a două regiuni industriale (o regiune din Europa și o regiune din continentele extraeuropene)

D. Serviciile

- Definiție și tipuri
- Căi de comunicație și transporturi
- Comerț, turism

Ansamblurile economice și geopolitice ale lumii

- Marile ansambluri economice și geopolitice ale lumii
- Uniunea Europeană și un ansamblu extraeuropean

Planificarea propusă este orientativă conform programei școlare în vigoare. Profesorul de geografie din învățământul special are libertatea și responsabilitatea de a alege competențele specifice, conținuturile care pot fi parcurse, numărul de ore alocat, în urma analizei evaluării inițiale, în funcție de nivelul de achiziții, tipul și gradul de dizabilitate, particularitățile psihonoemoționale și cognitive ale elevilor.

Profesorul de geografie are libertatea și responsabilitatea de a selecta/adapta conținuturile respectând unitățile de învățare, de a alocă un număr mai mic sau mai mare de ore în funcție de specificul/profilul/specializarea profesională și de nivelul achizițiilor anterioare.

Unitățile de învățare, numite și „module” tematice, au un pronunțat caracter de instruire, cu o tematică bine precizată și, eventual, un titlu relevant. Fiecare dintre aceste module își asumă un grup coerent de competențe specifice din programa școlară..

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ ANUALĂ
GEOGRAFIE UMANĂ
ANUL ȘCOLAR 2023-2024

Anul școlar:

Unitatea școlară: .....

Profesor: .....

Aria curriculară: **Om și societate**

Disciplina: **Geografie Învățământ liceal tehnologic special**

Clasa: a **XI**-a

Nr. ore alocate: 1 oră/săpt. (TC); 1 oră x 35 săpt. = 35 ore/an conf. Planului cadru nr. 3414/16.03.2009

Stagiu de pregătire practică comasată : 2 săpt. conf. Planului cadru nr. 3414/16.03.2009

Modulele conform structurii anului școlar 2023-2024- Municipiul București, aprobată prin OME nr. 3800/09. 03.2023:

Modulul I : 11 septembrie -27 octombrie 2023 = 7 săptămâni x 1 oră= 7 ore/modul

Modulul II: 6 noiembrie -22 decembrie 203 =7 săptămâni x 1 oră = 7 ore/modul- 1 săptămână Școala altfel = 6 ore/modul

Modulul III : 8 ianuarie -18 februarie 2024= 6 săptămâni x 1 oră = 6 ore/modul

Modulul IV : 26 februarie -26 aprilie 2024 = 9 săptămâni x 1 oră = 9 ore/modul- 1 săptămână Școala verde= 8 ore/modul

Modulul V : 8 mai -14 iunie 2024 = 6 săptămâni x 1 oră = 6 ore/ modul = 6 ore/modul

<i>Unitatea de învățare</i>	<i>Competențe specifice</i>	<i>Conținuturi</i>	<i>Nr. de ore alocate</i>	<i>Săptămâna</i>	<i>Observații/ Evaluare</i>
MODUL DE ÎNVĂȚARE I (11 septembrie -27 octombrie 2023)					
<i>Elemente de geografie umană. Recapitulare</i>			1		Test inițial
Geografie economică <i>A. Resursele naturale</i>	1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații de geografie economică 4.1. Citirea și interpretarea informației grafice și cartografice de geografie economică 4.5. Construirea unui text structurat utilizând o informație cartografică sau grafică 5.4. Utilizarea unor metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice, pentru analiza unor elemente referitoare la resurse, agricultură, industrie și servicii	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Resursele extraatmosferice și ale atmosferei ▪ Resursele litosferei ▪ Resursele hidrosferei ▪ Resursele biosferei 	6	S1 – S7	Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare scrisă (T ₁)

	5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în investigarea mediului geographic				
<i>Vacanță (28 octombrie – 5 noiembrie 2023)</i>					
MODUL DE ÎNVĂȚARE II* (6 noiembrie -22 decembrie 2023)					
Geografie economică B. Agricultura	1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații de geografie economică 1.2. Argumentarea unui demers explicativ 3.2. Sesizarea unor succesiuni de fenomene și procese social - economice 4.1. Citirea și interpretarea informației grafice și cartografice de geografie economică 4.6. Descrierea și explicarea faptelor observate pe teren sau identificate pe modele 5.4. Utilizarea unor metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice, pentru analiza unor elemente referitoare la resurse, agricultură, industrie și servicii 5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în investigarea mediului geografic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evoluția în timp și spațiu a practicilor agricole ▪ Tipuri și structuri teritoriale agricole ▪ Regiuni și peisaje agricole 	6	S8 – S14	Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare scrisă (T ₂)
<i>*include o săptămână de instruire practică în Programul național „Școala altfel” (la decizia unității de învățământ, între S8 și S14)</i>					
<i>Vacanță (23 decembrie 2023 – 8 ianuarie 2024)</i>					
MODUL DE ÎNVĂȚARE III (8 ianuarie-18 februarie 2024)					
Geografie economică C. Industria	1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații de geografie economică 1.2. Argumentarea unui demers explicativ 3.2. Sesizarea unor succesiuni de fenomene și procese social - economice 4.1. Citirea și interpretarea informației grafice și cartografice de geografie economică 4.6. Descrierea și explicarea faptelor observate pe teren sau identificate pe modele 5.4. Utilizarea unor metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice, pentru analiza unor elemente referitoare la resurse, agricultură, industrie și servicii	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evoluția activităților industriale ▪ Industria energiei electrice ▪ Regiunile industriale 	6	S15 – S20	Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare orală Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare

	5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în investigarea mediului geographic				
<i>Vacanță (19 februarie – 25 februarie 2024)</i>					
MODUL DE ÎNVĂȚARE IV* (26 februarie -26 aprilie 2024)					
Geografie economică C. Industria	1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații de geografie economică 1.2. Argumentarea unui demers explicativ 3.2. Sesizarea unor succesiuni de fenomene și procese social - economice 4.1. Citirea și interpretarea informației grafice și cartografice de geografie economică 4.6. Descrierea și explicarea faptelor observate pe teren sau identificate pe modele 5.4. Utilizarea unor metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice, pentru analiza unor elemente referitoare la resurse, agricultură, industrie și servicii 5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în investigarea mediului geographic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studiu de caz: analiza a două regiuni industriale (o regiune din Europa și o regiune din continentele extraeuropene) 	4	S21 – S29 (orientativ)	Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare scrisă (T ₃)
Geografie economică D. Serviciile	1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea unei informații de geografie economică 1.2. Argumentarea unui demers explicativ 4.1. Citirea și interpretarea informației grafice și cartografice de geografie economică 4.5. Construirea unui text structurat utilizând o informație cartografică sau grafică 5.4. Utilizarea unor metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice, pentru analiza unor elemente referitoare la resurse, agricultură, industrie și servicii 5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în investigarea mediului geographic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definire și tipuri ▪ Căi de comunicație și transporturi ▪ Comerț, turism 	4		Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare scrisă (T ₄)

<i>*include o săptămână de instruire practică în Programul „Săptămâna verde“ (la decizia unității de învățământ, între S21 și S29)</i>					
<i>Vacanță (27 aprilie – 7 mai 2024)</i>					
MODUL DE ÎNVĂȚARE V (8 mai -14 iunie 2024)					
Ansamblurile economice și geopolitice ale lumii	1.1. Utilizarea terminologiei științifice și disciplinare specifice (concepte, noțiuni) pentru prezentarea informației 2.4. Relaționarea spațială a elementelor economice și geopolitice 2.5. Sesizarea unor legături observabile între elemente economice și politice 5.5. Utilizarea reprezentărilor cartografice în analiza dimensiunii geopolitice a lumii	<ul style="list-style-type: none"> Marile ansambluri economice și geopolitice ale lumii Uniunea Europeană și un ansamblu extraeuropean 	4	S30 – S33 (orientativ)	Observarea sistematică Autoevaluare/ Interevaluare Evaluare orală
Sinteză și evaluare	1.1. .... 5.5.		2	S34– S35 (orientativ)	Evaluare finală

NOTĂ:

- Planificarea calendaristică este întocmită în conformitate cu Planul-cadru de învățământ pentru clasa a XI-a, pentru învățământul special inferior al liceului, filiera tehnologică, aprobat prin **OMECl nr. 3414/16.03.2009**, programa școlară pentru disciplina Geografie, clasa a X-a, **aprobată prin OMECT nr. 4598/31.08.2004**, structura anului școlar 2023-2024 aprobată prin OME nr. 3800/09.03.2023 și metodologia de proiectare și de organizare a instruirii promovată de ghidurile metodologice de curriculum și didactică.
- În conformitate cu prevederile din **OME nr. 3800/09. 03.2023** privind structura anului școlar 2023-2024, se are în vedere:
  - Programul național „Școala altfel” și Programul „Săptămâna verde” se desfășoară în perioada 11 septembrie 2023-26 aprilie 2024, în intervale de câte 5 zile consecutive lucrătoare, a căror planificare se află la decizia unității de învățământ. Derularea celor două programe se planifică în intervale de cursuri diferite.
  - La clasele din învățământul liceal - filiera tehnologică și din învățământul profesional, în perioadele dedicate programelor „Școala altfel” și „Săptămâna verde”, se organizează activități de instruire practică urmărind și scopul acestor programe.

III. EVALUAREA GRADULUI DE ACHIZIȚIE A COMPETENȚELOR ANTERIOARE

Evaluarea inițială are drept scop cunoașterea potențialului de învățare al elevului la începutul clasei a XI a, care înseamnă un nou ciclu educațional.

Profesorul are responsabilitatea de a asigura toate condițiile unei evaluări profesionale, respectiv stabilirea competențelor ce urmează să fie evaluate, conținuturile specifice, alegerea tipurilor de itemi, construirea itemilor și asamblarea lor în test, realizarea baremului de evaluare și notare.

Rezultatele testului de evaluare se pot obține instantaneu, în cazul evaluării online folosind instrumentele specifice sau cel târziu într-o săptămână în cazul unei evaluări clasice.

În ambele variante profesorul identifică problemele: vocabular sărac, lipsa corelațiilor dintre fenomene și procese, dificultăți în citirea și interpretarea materialelor grafice, cartografice etc.

Recomandări:

- elaborarea unor sarcini de evaluare (itemi) care să verifice gradul de formare a competențelor specifice din clasa a X-a, având în vedere că nivelul de pregătire inițială a elevilor este diferit, în funcție de deficiență/dizabilitate;
- proiectarea unor sarcini de evaluare care să vizeze o competență specifică;
- se recomandă elaborarea a trei sarcini de evaluare cu grade diferite de complexitate pentru identificarea exactă a gradului de structurare/formare a competenței specifice;
- itemii trebuie concepuți, având în vedere și dimensiunea cognitivă, ceea ce permite o diferențiere a acestora din punct de vedere al complexității;
- înainte de administrarea testului de evaluare inițială profesorul trebuie să le explice elevilor cerințele din test pe înțelesul lor.

Aplicarea testului inițial

- Stabilirea competențelor din clasa a X-a de evaluat
- Formularea itemilor

Formularea problemei

- Identificarea greșelilor tipice
- Identificarea competențelor nestructurate sau insuficient structurate

Evaluare

Pentru stabilirea intervențiilor de tip remedial, prezentăm mai jos un exemplu de test ce poate fi utilizat la evaluarea inițială.

TEST DE EVALUARE ÎNȚIALĂ

Disciplina: Geografie

Clasa a a XI-a

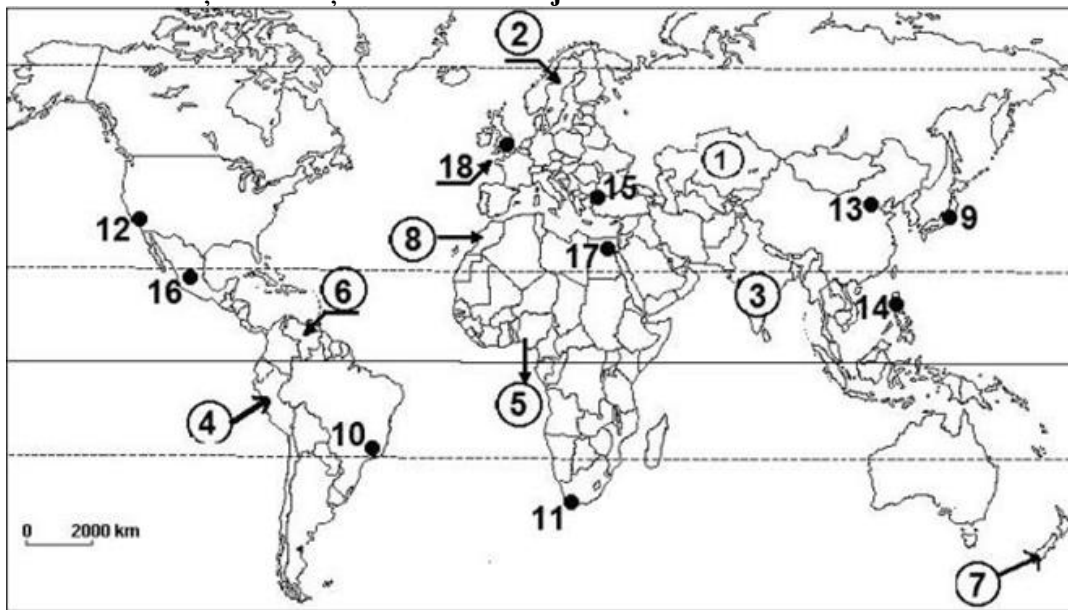
- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 40 de minute.

Subiectul I. Citiți cu atenție textul de mai jos și rezolvați cerințele:

Statul ocupă un teritoriu, este delimitat de granițe, este locuit de populație, fiind supus unei conduceri proprii, se supune unor legi comune, care au efect în interiorul său. Statul are caracter istoric, fiind procesul dezvoltării sociale și organizării populației. A apărut pe o anumită treaptă de evoluție a societății omenești. Principala caracteristică a statelor este suveranitatea care-i dă dreptul de a folosi forța în propriul teritoriu, pentru a impune constituția și legile interne.

1. Precizați care sunt elementele esențiale ale unui stat.....
.....
2. Precizați care sunt elementele prin care se manifestă suveranitatea statului.....
.....
3. Explicați de ce statul are un caracter istoric.....
.....

Subiectul II. Urmăriți cu atenție harta de mai jos.

Identificați statele marcate pe hartă cu cifre de 1 la 6:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

Subiectul III. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Limba cu cea mai mare răspândire pe Glob este:
a. engleza;   b. spaniola;   c. hindi;   d. chineza.
2. Asezarea umană de întindere mică, cu număr mic de locuitori și unde activitatea economică predominantă este cea agricolă se numește:
a. megalopolis;   b. sat;   c. oraș;   d. metropolă.
3. Concentrarea urbană Tokyo – Yokohama se află în:
a. Japonia;   b. Bangladesh;   c. China;   d. Coreea de Nord.
4. Din megalopolisul brazilian face parte orașul:
a. San Francisco;   b. San Diego;   c. Buenos Aires;   d. Sao Paulo.
5. Teritoriul unde se află amplasate locuințele așezărilor rurale poartă numele de:
a. moșie;   b. vatră;   c. hinterland;   d. intravilan.
6. Concentrarea urbană alcatuită din mai multe orașe comparabile între ele ca dimensiuni poartă numele de:
a. metropolă;   b. aglomerație urbană;   c. conurbație;   d. comună.
7. Are funcție de capitală, orașul:
a. Liverpool;   b. New York;   c. Kyoto;   d. Seul.
8. Concentrarea urbană Lagos se află în:
a. America de Nord;   b. Asia;   c. Africa;   d. Europa.
9. Dupa forma de guvernământ, este o monarhie statul :
a. Federația Rusă;   b. Japonia;   c. Brazilia;   d. S.U.A.
10. Sunt teritorii dependente:
a. Madagascar;   b. Groenlanda;   c. Cuba;   d. Japonia.

Subiectul IV. În anul 2007 în dinamica naturală a Italiei s-au înregistrat următoarele date:

- numărul nașcuților vii : 580.000 .
- numărul deceselor : 575.000.

Calculați sporul natural .

BAREM DE EVALUARE ȘI NOTARE

- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut pentru lucrare.
- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Subiectul I

Se acordă 20 de puncte, astfel:

1.	Se câte 2 puncte pentru fiecare element corect identificat din text și notat: teritoriu, granițe, populație, conducere proprie, legi comune.	10 p
2.	Se acordă 6p pentru numirea din text a elementelor prin care se manifestă suveranitatea statului: dreptul de a folosi forța în propriul teritoriu, pentru a impune constituția și legile statului	6 p
3.	Se acordă 4 puncte pentru explicația corect dată folosind informațiile din text: „Statul are caracter istoric rezultat din procesul dezvoltării social și organizării populației, statul apărut pe o anumită treaptă de evoluție a societății omenești.”	4 p

20 puncte

Subiectul II

Se acordă câte 5 puncte pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1.	Kazahstan	5 p
2.	Suedia	5 p
3.	India	5 p
4.	Chile	5 p
5.	Nigeria	5 p
6.	Venezuela	5 p

30 puncte

Subiectul III

Se acordă câte 3 puncte pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1.	c.	3 p
2.	b.	3 p
3.	a.	3 p
4.	d.	3 p
5.	b.	3 p
6.	c.	3 p
7.	d.	3 p
8.	c.	3 p
9.	b.	3 p
10.	b.	3 p

30 puncte

Subiectul IV

Se acordă 10 p pentru rezolvarea corectă a cerinței.

Pentru a calcula sporul natural în valori absolute se utilizează formula:

Sporul natural = Natalitatea – Mortalitatea

Sporul natural = 580 000 – 575 000

Sporul natural = 5000

10 puncte

IV. RECOMANDĂRI PENTRU CONSTRUIREA NOILOR ACHIZIȚII

După aplicarea probei de evaluare inițială și analiza rezultatelor, fiecare cadru didactic va decide, în funcție de situația specifică identificată, intervenția de tip remedial necesară.

Pentru fiecare lacună/greșeală tipică pe care ați evidențiat-o, pregătiți-vă o strategie de prevenire/remediere: metodă, mijloace didactice, modalități de organizare a învățării.

Activitățile de învățare propuse au un caracter orientativ, exemplele propuse prin programa școlară sunt formulate cu un anumit grad de generalitate. Pentru a permite o abordare flexibilă, acestea pot fi selectate în funcție de conținuturile parcurse și de competențele specifice vizate. Profesorul trebuie să aibă capacitatea de a utiliza, diversifica și particulariza activitățile de învățare în funcție de resursele de timp, umane și materiale. Competențele specifice și activitățile de învățare propuse sunt prezentate gradual, dar fiecare profesor poate să completeze/adapteze lista acestor activități de învățare, în funcție de specificul clasei de elevi.

Corelare Conținuturi - Competențe – Activități de învățare

CONȚINUTURI (TEME)	C.S.	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
B. Geografia așezărilor umane <ul style="list-style-type: none"> Habitatul uman: definire și componente Urbanizarea Dinamica urbană și explozia urbană Funcțiile și structura funcțională a așezărilor omenești Forme de aglomerație umană Metropole - megalopolisuri Peisaje rurale Organizarea spațiului urban și rural. Planul orașului Amenajarea locală și regională 	1.1	- definirea, prin cuvinte proprii, a termenilor specifici geografiei umane/economice
		- gruparea unor termeni geografici pe baza unor criterii propuse
		-corelarea termenilor geografici cu elemente geografice specifice observate direct/indirect (teren/suporturi grafice/ imagini)
	1.2	- precizarea etapelor succesive de desfășurare a unor fenomene geografice pe baza unor scheme/seturi de imagini
		- descrierea, prin cuvinte proprii, a elementelor umane/ economice după un algoritm dat
		prezentarea elementelor și a fenomenelor geografice percepute direct (în orizontul local) sau indirect, reprezentate pe diferite suporturi (animații video, filme documentare)
	1.3	lecturarea unor texte cu tematică geografică, însoțite sau nu de imagini pentru a identifica relații între elementele naturale/umane/economice
		utilizarea unor elemente terminologice minime din limbile străine
		-completarea unui text lacunar cu termeni geografici folosind diverse surse de informare
	2.2	lectura/analiza unor texte și selectarea/sintetizarea informației utile în funcție de scopul propus
		- caracterizarea/descrierea realității geografice/unui element geografic pe baza unui algoritm dat
		- elaborarea unui text (explicativ/structurat) pe baza utilizării unor surse (imagini/grafice/hărți)
	3.2	- identificarea a cel puțin două cauze și a două consecințe ale fenomenului de urbanizare, pe baza unui text geografic
		- sesizarea modului de evoluție a așezărilor urbane pe baza unor imagini sugestive
		- prezentarea, utilizând un limbaj simplu, a funcțiilor îndeplinite de așezarea natală
	4.2	- calcularea unor indicatori specifici geografiei umane/economice
		- construirea unui text structurat, utilizând elementele reprezentate grafic și cartografic
		- rezolvarea de probleme privind indicatorii demografici/economici utilizând cunoștințe din matematică, istorie și tehnologii

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL TEHNOLOGIC SPECIAL

	4.5	-realizarea unor hărți tematice simple prin sistemul GIS sau a altor instrumente TIC
		-construirea diferitelor tipuri de hărți, pornind de la realitatea cotidiană
		- realizarea unei scheme simple, după o reprezentare cartografică
	5.3	-identificarea tipurilor de așezări umane dintr-o anumită regiune geografică pe baza observării directe sau mediat
		- compararea unor elemente geografice pe baza observării directe sau mediate
		- analizarea unor date, grafice, texte sau a unor elemente geografice observate în orizontul local
	5.4	-realizarea unor studii de caz privind analiza a două regiuni geografice, utilizând informații din diferite discipline științifice
		-stabilirea asemănărilor/deosebirilor între diferite spații geografice (stat/regiune/continent) din perspectiva diversității umane, utilizând metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice
		- construirea unor modele /machete geografice utilizând informații dobândite și la alte discipline științifice
Geografie economică A. Resursele naturale ▪ Resursele extraatmosferice și ale atmosferei ▪ Resursele litosferei ▪ Resursele hidrosferei ▪ Resursele biosferei B. Agricultură ▪ Evoluția în timp și spațiu a practicilor agricole ▪ Tipuri și structuri teritoriale agricole ▪ Regiuni și peisaje agricole C. Industria ▪ Evoluția activităților industriale ▪ Industria energiei electrice ▪ Regiunile industriale ▪ Studiu de caz: analiza a două regiuni industriale (o regiune din Europa și o regiune din continentele extraeuropene) D. Serviciile ▪ Definiție și tipuri ▪ Căi de comunicație și transporturi ▪ Comerț, turism	1.1	- completarea textelor lacunare cu termeni geografici specifici
		- gruparea unor termeni geografici pe baza unor criterii propuse
	1.2	-corelarea termenilor geografici cu elemente geografice specifice observate direct/indirect (teren/suporturi grafice/ imagini)
		-precizarea etapelor succesive de desfășurare a unor fenomene geografice pe baza unor scheme/seturi de imagini
		- descrierea, prin cuvinte proprii, a elementelor economice după un algoritm dat
	3.2	-prezentarea elementelor și a fenomenelor geografice percepute direct (în orizontul local) sau indirect, reprezentate pe diferite suporturi (animații video, filme documentare)
		- identificarea efectelor pozitive/negative ale practicării turismului pe baza unui text geografic
		prezentarea, utilizând un limbaj simplu, a modului de valorificare economică a resurselor exploatate în orizontul local
	4.1	- realizarea unui poster "Potențialul turistic al localității natale" utilizând instrumente TIC
		- citirea/interpretarea unor reprezentări grafice și cartografice
		- folosirea hărților și a graficelor în activitățile din viața reală
	4.5	- folosirea hărților și a graficelor în activitățile din viața reală
		-realizarea unor hărți tematice simple prin sistemul GIS sau a altor instrumente TIC
		- construirea diferitelor tipuri de hărți, pornind de la realitatea cotidiană
		- realizarea unei scheme simple, după o reprezentare cartografică
	4.6	-localizarea anumitor elemente, procese și fenomene geografice din orizontul apropiat pe reprezentări cartografice
		-interpretarea unei hărți și corelarea ei cu realitatea observată
		- exerciții de comparare a unei realități geografice observate cu reprezentarea acesteia pe hartă
	5.4	- stabilirea asemănărilor/deosebirilor între diferite spații geografice (stat/regiune/continent) din perspectiva diversității economice, utilizând metode și tehnici simple, specifice diferitelor discipline științifice

		-realizarea unor studii de caz privind analiza a două regiuni industriale, utilizând informații provenite și din alte discipline științifice
	5.5	-realizarea unui text pe baza interpretării/transferării informațiilor grafice și cartografice
		-precizarea caracteristicilor spațiale ale unor elemente de geografie economică observate pe suporturi cartografice
Ansamblurile economice și geopolitice ale lumii ▪ Marile ansambluri economice și geopolitice ale lumii ▪ Uniunea Europeană și un ansamblu extraeuropean	1.1	- gruparea unor termeni geografici pe baza unor criterii propuse
		- corelarea termenilor geografici cu elemente geografice specifice observate direct/indirect (teren/suporturi grafice/ imagini)
		- utilizarea de informații geografice din diferite surse de documentare
	2.4	- raportarea elementelor economice/geopolitice la o anumită dimensiune spațială
		-descrierea poziționării și dinamicii spațiale ale elementelor economice/geopolitice specifice unui anumit teritoriu, folosind informații din surse diferite
	5.5	-precizarea caracteristicilor spațiale ale Marilor ansambluri economice și geopolitice ale lumii
		-realizarea unui text pe baza interpretării/transferării informațiilor grafice și cartografice
		-stabilirea unor asemănări/deosebiri prin compararea unor reprezentări grafice și cartografice

Exemple de activități de învățare pentru remediare și recuperare

1. Utilizarea corectă a terminologiei specifice pentru explicarea mediului geografic utilizând limbaje diferite

- identificarea termenilor specifici și a numelor proprii în diferite texte geografice
- completarea spațiilor libere (lacunare) dintr-un text, cu termenii geografici oferați
- definirea termenilor geografici, în cuvinte proprii, în scris sau oral, utilizând un dicționar geografic
- construirea unor texte scurte folosind termeni geografici precizați

2. Raportarea elementelor semnificative din societate, știință și tehnologie la mediul înconjurător ca întreg și sistemele sale componente

- realizarea unor calcule matematice simple (distanțe, suprafețe, parametrii meteorologici sau hidrologici, indicatori demografici)
- realizarea unor grafice/ diagrame simple pe baza unor date oferite

3. Integrarea aspectelor din natură și societate într-o structură obiectivă (mediul înconjurător) și o disciplină de sinteză (geografia)

- identificarea succesiunii unor procese naturale pe baza unui suport (animație, fotografie)
- compararea unor elemente geografice naturale din orizontul local;

4. Relaționarea elementelor și fenomenelor din realitate (natură și societate) cu reprezentările lor cartografice, grafice, pe imagini satelitare sau modele

- identificarea semnelor convenționale de pe un suport cartografic;

- localizarea unor elemente geografice pe hărți asemănătoare, dar la scări diferite
- construirea planului casei/clasei/școlii

5. Dobândirea unor priceperi, deprinderi, metode și tehnici generale de învățare (inclusiv TIC) care să faciliteze o pregătire permanentă asumată

- prezentarea unor caracteristici ale elementelor mediului natural;
- descrierea succintă a elementelor, fenomenelor și proceselor geografice utilizând prezentări multimedia (Power Point, Prezi, materiale audio-video)

Pentru a valorifica utilizarea preponderentă a platformelor de învățare din ultimii ani, a aplicațiilor și a activităților bazate pe gaming, indiferent de modul de organizare a procesului de învățare, se vor utiliza resurse digitale: platforme de învățare online (Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams, Edmodo, Learningapps), mijloace de comunicare cu elevul (Whatsapp, Facebook/Messenger, email), aplicații online cu scop de învățare (Kahoot, Padlet, Livresq), aplicații pentru comunicarea colaborativă online (Meet, Skype, Zoom). De asemenea, se vor folosi resurse educaționale deschise, valide/validate din punct de vedere educațional.

Resurse educaționale utile pentru integrarea în activități didactice la disciplina geografie:

1. **Google Maps** - aplicație complexă pentru orientare în spațiu care integrează numeroase aspecte geografice (poziție, relief, hidrografie, vegetație, formațiuni naturale, așezări umane, infrastructură etc.).
2. <https://new.edmodo.com/> - este cea mai mare platformă pentru activități de învățare on-line din lume, dedicată profesorilor, elevilor și părinților. Reprezintă o resursă uriașă pentru activitățile de învățare la geografie și nu numai (proiecte de lecții, teste, prezentări etc.), permite realizarea unor clase virtuale foarte interactive, cu numeroase instrumente de evaluare, comunicare, socializare în mediul virtual.
3. <https://quizizz.com/> - este o platformă educațională dedicată realizării de teste cu itemi obiectivi. Permite gestionarea eficientă on-line a evaluării, de la proiectare, participarea elevilor până la interpretarea rezultatelor sub forma unor statistici foarte variate și relevante. Un avantaj important este posibilitatea integrării suportului cartografic în realizarea itemilor.
4. <https://www.studystack.com/> - StudyStack este o aplicație on-line care generează jocuri ce pot fi utilizate în activitățile de învățare și evaluare, pe baza unor date pe care le creează profesorul. Are o importantă secțiune dedicată geografiei și se pot utiliza resurse deja create de utilizatori din toată lumea. Este un instrument util pentru dezvoltarea unor activități mai captivante, mai ales pentru elevii cu un ritm mai lent de învățare.
5. pachetul de lecții interactive pentru disciplina geografie, inclus în **platforma AEL**- unele lecții interactive pot fi utile pentru recapitularea unor probleme de geografie fizică, în special legate de relief (relieful climatic și relieful antropoc, relieful petrografic și structural, relieful terestru).
6. <https://online.seterra.com/ro> - jocuri geografice on-line; permite o învățare activă a unor elemente precum: mări și oceane, state, orașe, capitale etc. cu ajutorul exercițiilor practice pe hartă.
7. <http://geografilia.blogspot.ro/> - blogul oferă hărți interactive, teste on-line de bacalaureat, fișe de lucru, articole didactice, lecții, jocuri, filme documentare cu tematică geografică etc.
8. <http://www.profudegeogra.eu/> - site-ul oferă hărți interactive, hărți tematice, hărți mute, teste de bacalaureat, rezolvări de subiecte, jocuri, lecții video, fișe de evaluare, cărți de specialitate, articole cu temă geografică, etc.

9. <http://www.geogra.ro/joc/> - site-ul oferă jocuri geografice on-line destinate consolidării cunoștințelor și diferite teme și aplicații.
10. <https://en.climate-data.org/> - climate-data furnizează numeroase exemple de climograme și date climatice. Este un bun instrument pentru analiza climatelor Europei, dar și pentru interpretarea graficelor.
11. <https://www.purposegames.com/games/> - acest site include numeroase jocuri geografice, cu abordări mai diversificate, inclusiv de jocuri de tip puzzle.
12. <http://ro-geo.ro/jocuri/> - site-ul oferă jocuri interactive pe hărți, pentru diferite elemente geografice.
13. <https://edpuzzle.com/media/60757d14523a68410ed3bdc5>
14. <https://geografiedb.blogspot.com/search/label/plan%20de%20lectie%20Geografie>
15. <https://www.hubproedus.ro/clase-85.html>
16. <https://wordwall.net/ro/resource/10484407/geografie/tipuri-de-lacuri-%c3%aenrom%c3%a2nia>
17. <https://www.youtube.com/watch?v=e6zkNyLKplo>
18. <https://geografiedj.wordpress.com/invatarea-de-acasa/liceu/ix/>
19. <https://view.livresq.com/view/5ef389a44099f45df65e5f8a/>

IV. ADAPTAREA LA PARTICULARITĂȚILE/CATEGORIILE DE ELEVI CU DIZABILITĂȚI

Procesul de adaptare curriculară este unul permanent, fie că se referă la programe, planificări, activități de învățare sau instrumente de evaluare, la școala în format fizic, hibrid sau online.

În elaborarea instrumentelor de evaluare, în consolidarea achizițiilor, în proiectarea și realizarea activităților de învățare, în selectarea strategiilor, cadrul didactic trebuie să țină cont de abilitățile individuale ale elevului, mai ales în contextul cerințelor educaționale speciale (gradul de handicap, tipul de dizabilitate, contextul medical) și al mediului din care provine și în care se dezvoltă elevul (mediul urban, mediul rural, copii instituționalizați, copii de etnii diferite, copii din medii sociale defavorizate, copii aflați în alte situații vulnerabile).

De asemenea, cadrul didactic trebuie să aibă în vedere adaptarea procesului instructiv-educativ în funcție de condițiile de desfășurare a activităților didactice (numărul de elevi din clasă, dotările cu echipamente tehnice moderne, clase eterogene cu dizabilități variate și cu nivel diferit de achiziții al elevilor, stiluri de învățare diferite). În acest sens, proiectarea de activități se va face diferențiat, pe niveluri cognitive și de achiziții minimale, medii și înalte, pe stiluri de învățare diferite (vizual, auditiv, kinestezic). Evaluarea diferențiată este un instrument care vine în sprijinul unui proces didactic eficient și realist.

Ca repere orientative în designul adaptării, câteva întrebări premergătoare procesului pot oferi un punct de plecare util:

Unde predau- pentru proiectarea fiecărei activități de învățare, se au în vedere particularitățile de învățare ale elevilor, se vor analiza resursele procedurale, materiale și de timp optime. Resursele presupun metode și procedee, forme de organizare a învățării, mijloace didactice, timp alocat. Analiza resurselor se realizează în relație directă cu activitățile de învățare, întrucât acestea descriu contextul în care se produce învățarea. Pornind de la activitatea de învățare propusă, se stabilesc și se aleg resursele materiale cu cel mai mare aport formativ, încât cu minim efort organizatoric să se obțină maximum de eficiență didactică. Este necesar să fie inventariate resursele materiale de care dispune școala și care pot fi utilizate la clasă.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL TEHNOLOGIC SPECIAL

Elevii din mediile și grupurile dezavantajate, aflate în risc accentuat, necesită intervenții cu caracter remedial adaptate contextului socio-economic (resurse insuficiente, acces redus la surse de informare, lipsa sprijinului din partea părinților, dezinteresul familiei pentru performanțele școlare).

Din acest punct de vedere, provocarea majoră pentru profesori constă în:

- stabilirea programului de educație remedială, prin **intervenții personalizate**, adaptate nevoilor individuale sau de grup;
- asigurarea logisticii necesare desfășurării activităților de învățare, în condițiile absenței mijloacelor tehnice și/sau a accesului limitat la serviciile de internet

Cum predau- ca răspuns la această întrebare, se vor formula activitățile de învățare. Varietatea experiențelor de învățare pe care profesorul le oferă elevilor are rolul de a armoniza demersul didactic cu particularitățile elevilor. Dacă sarcinile sunt personalizate în funcție de potențial de învățare, ritm, stiluri de învățare etc. atunci ele se constituie în experiențe care asigură progresul. În rubrica Activități de învățare se vor consemna activitățile preconizate a fi realizate de elevi. Vor fi formulate în termeni de rezultate, comportamente așteptate, în relație directă cu competențele specifice. Se solicită participarea elevilor la activități de observare, explorare, analiză, reflecție, esențializare, exersare, aplicare, extindere, transfer, creare de idei noi etc. Este necesar să se aibă în vedere că unei competențe specifice îi vor fi asociate mai multe activități de învățare, cu niveluri diferite de dificultate și complexitate. Profesorul are libertatea și totodată responsabilitatea ca, în funcție de nivelul și potențialul clasei, să propună sarcini diferențiate pentru a permite fiecărui elev să progreseze.

În proiectarea activităților educative, metodele active de grup stimulează și dezvoltă foarte mult învățarea prin cooperare, facilitează comunicarea, colaborarea și relaționarea între elevi, luarea deciziei, formarea opiniilor și înțelegerea corectă a realității. Aplicarea metodelor activ participative duce la o învățare mai activă și cu rezultate evidente, pregătind copiii de a fi capabili să ia decizii în rezolvarea unor situații neobișnuite. Dintre metodele activ-participative care se utilizează cu succes în predarea – învățarea și evaluarea noțiunilor școlare pot fi amintite: jocul didactic, metoda mozaic, metoda KWL „Știu- Vreau să știu – Am învățat”, instruirea programată, metoda Starbursting și altele.

Cum organizez grupul de elevi- în perechi, pe grupe, individual. Cum organizez activitatea în mediul online astfel încât să motivez elevii și să obțin un efect de participare omogenă pe durate de timp echilibrate. Unii dintre elevi manifestă reticență în a participa la activitățile online. În cazul particular al elevilor cu deficiență de auz, situația este complicată pentru că nu poți desemna în timp util elevul care trebuie să rezolve sarcina și se pierde timp prețios. De aceea, trebuie gândite soluții înainte de începerea orei. Ca un caz concret, pentru această situație, se pot pregăti cartonașe cu numele elevilor sau cu anumite indicații, care vor fi prezentate în fața camerei de luat vederi astfel încât toți participanții la activitate vor înțelege ce au de făcut.

Cum evaluez- evaluarea didactică, cu toate formele, instrumentele și metodele ei, necesită maximă atenție în realizarea cu succes a remedierii în învățare. Se recomandă diversificarea metodelor, tehnicilor și instrumentelor de evaluare, îmbinând metodele tradiționale cu metodele complementare. Utilizați cât puteți de des autoevaluarea și interevaluarea. Elevii devin parteneri în procesul de formare și își conștientizează progresul, iar actul evaluativ devine sursă și șansă de învățare. Pentru sporirea motivației, concentrați-vă pe aspecte pozitive și evitați sancționarea aspectelor negative și a erorilor. Monitorizați evoluția elevilor cuprinși în activitățile de remediere.

Instrumentele online (RED ca și celelalte resurse) pot fi exploatate cu rezultate care motivează participarea elevilor. Elevii manifestă un entuziasm deosebit pentru evaluările de tip Google Quiz, mai ales atunci când pot relua testul și corecta erorile până când obțin punctajul maxim. Ca observație particulară, din experiența personală, evaluările de tip quiz nu realizează o retenție eficientă a conținutului în memoria de lungă durată a elevilor. Repetând același test la câteva

MINISTERUL EDUCAȚIEI

ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL TEHNOLOGIC SPECIAL

săptămâni distanță, elevii nu reușesc să atingă punctajul maxim. Situația se poate remedia prin reluarea conținuturilor vizate într-o abordare strategică diferită în funcție de creativitatea și de posibilitățile tehnice de care dispune cadrul didactic. După experimentul pandemic, școala nu va mai fi niciodată cum a fost înainte. Iată de ce adaptarea permanentă la situația concretă de producere a învățării este un proces esențial.

AUTORI:

Coordonator ME - MITRAN LIANA MARIA – inspector general

Cadru didactic	Unitatea școlară de proveniență
Mitrana Liana Maria	Școala Profesională Specială pentru Deficienți de Auz „ Sfânta Maria”, București
Badea Emilia Verona	Școala Profesională Specială pentru Deficienți de Auz „ Sfânta Maria”, București

Bibliografie:

1. Programa școlară pentru disciplina Geografie, clasa a IX-a aprobată prin OMECT nr. 3458/09.03.2004;
2. Programa școlară pentru disciplina Geografie, clasa a X-a, aprobată prin OMEC nr. 4598 / 31.08.2004;
3. Mândruț O. (2010) Competențele în învățarea geografiei. Ghid metodologic pentru aplicarea curriculumului de geografie din învățământul preuniversitar, Editura Corint, București;
4. Mândruț O., Dan S. (2014), Didactica geografiei. O abordare actuală, Ed. Corint, București;
5. Ghid clasele IX-XII. Activități remediale și de tutorat. Unitatea de management al proiectelor cu finanțare externă. București 2020;
http://proiecte.pmu.ro/c/document_library/get_file?p_l_id=10202&folderId=1323233&name=DLFE-7124.pdf
6. Geografie. Repere metodologice pentru consolidarea achizițiilor din anul școlar 2019-2020
https://educatiaccontinua.edu.ro/upload/1599245593_Geografie_gimnaziu_liceu_BT_FINAL_Veriga.pdf
7. Gherguț Alois (2006) Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polorom, Iași;
8. https://www.edu.ro/sites/default/files/23_Repere_metodologice_geografie_%C3%AEnv_prof0.pdf
9. <https://www.didactic.ro/materiale-didactice/test-de-evaluare-initiala-la-clasa-a-xa>
10. <http://programe.ise.ro/>
11. https://rocnee.eu/sites/default/files/2021/curriculum/Programe-scolare-invatamant-special_OME_3702_2021.pdf
12. <http://programe.ise.ro>

